

Libertus, unus senatoris etiam excusat.

13. *Idem A. Apollinari.*

NE Senatorum ¹ quidem liberti ², nedum ceterorum, propterea quia patronorum negotia gerunt ³, a munieribus civilibus habent immunitatem: tantummodo etenim unus ⁴ Senator libertus, qui patroni negotia gerit, a tutela sive cura vacationem habet. PP. 10. Kalend. Februar. GORDIANO A. & AVIOLA CONSS. 240.

De tutori nominato, ut injuriam redimat vel litiget.

14. *Idem A. Heraclide.*

Severiter Praeses provincie exequetur, si animadverterit avunculum tuum propter nominari tutorem, ut metu hujusmodi creationis a ⁵ Magistris injuryam redimatur ⁶. Quinetiam, si aliqua ei excusatio competit, & non alia causa nominatus est, quam ut ⁷ lige fatigetur: quod in eam rem absursum fuerit, is qui eum nominavit, iuxta formam constitutionis ei reddere cogetur. PP. Idib. Septemb. GORD. A. & AVIOLA CONSS. 240.

Si iudicio excusat, pendente tutela finitur.

15. *Idem A. Tauro.*

Quanquam in tutela detenus, eo quod excusat, quam objiciebas, non est admissa ⁸, provocacionis auxilium flagitaveris; & in medio tempore hi, quorum meministi, in adulta etate agere coepierint ⁹; tamen non ¹⁰ eo minus causa interposita provocacionis propter periculum administrationis ejus temporis judiciorum more examinanda est. PP. 8. Kalend. Novembr. ARIANO & PAPPO CONSS. 244.

Lis de hereditate.

16. *Imp. PHILIPPUS A. Theodoto.*

Si (ut allegas) tutor his datus es, cum quibus disceptationem ¹¹ hereditatis tibi esse proponis, & tempora ¹² antiquis excusationibus praefixa etiam nunc opitulantur: adire Praesidem provincie potes, forma super ea [re] statutorum principalium obtemperari pro sua gravitate jussurum. PP. 10. Kalend. August. PEREGRINO, & ARIANO CONSS. 245.

De dato curatore natus sue.

17. *Imp. GALLIENUS & VALERIANUS AA. Epagatho.*

Licit Orationis sub D. Marco habitæ verba deficiant: is tamen qui post contractas nuptias natus ¹³ sita curator datur, excusare se debet, ne manifessat sententiam ¹⁴ ejus offendat, & labem pudoris contrahat. Dat. 6. Id. Januar. VALERIANO 2. & LUCIANO 15 CONSS. 256.

Non appellari sed excusat, si pupilla pater usum fructus omnium bonorum uxori sua reliquerit.

18. *Imp. DIOCLETIANUS & MAXIMIANUS AA. & CC. Sabino & alii.*

Tutores nominatos appellationem ¹⁶ interponere necesse non habere, certissimi juris est. Quapropter licet non appellati: si quam te excusat, non habere confidit, intra tempus quod Divi Marci constitutione præscriptum est, hac apud Praesidem provincie uti non prohiberis. Nam quod ¹⁷ omnium ¹⁸ bonorum patrem pupilli usum fructus reliquise, quandam uxori sue proponis, ad excusandos vos a tutela non est idoneum. Dat. Non. April. CC. CONSS.

De eo qui matrem pupille convenire vult.

19. *Idem AA. & CC. Dionysio.*

Inusitatam rem desideras, de tutela filia ¹⁹ te dimitti postulans, quod ²⁰ te posse contrario tutela iudicio matrem ²¹ ejus convenire contendis. Sine die & CONSS.

Si is qui tutor fuit, curator detur.

20. *Idem AA. & CC. Cratino.*

Curator adultus nominatus, quorum tutor anteas fueras, invitus ²² in administratione teneri non potes ²³. Proinde si dies ²⁴ excusationibus præfinitis nondum excessit, uti competenti defensione potes. S. 10. Kalend. Decemb. NICOMEDIA, CC. CONSS.

De communione.

21. *Idem AA. & CC. Paramonii.*

cum contrarium non amittitur privilegium in aliis. ¹ Aliud in liberto uxoris senatoris. Libertus enim non excusat quantum res uxoris administrat. l. 15. §. 8. ff. eod. ² Liberti non excusant a tutela, quod gerant patronorum suorum negotia: nisi patronus sit senator, & quidem maetus, & tunc unum tantum excusat. Quid si libertus ipsius auctorum annularum imperavit? non excusabitur, etiam si patroni gerat negotium, ut eodem iure censatur, quo reliqui ingenui. l. 43. 44. in fin. ff. eod. l. 17. §. 1. ff. ad numerum. ³ Idem dicendum, si liberum patroni tutelam gerant negotium, ratio est, si plurius patronorum gerant negotia.

⁵ Inquisitoris criminalis tenentur, si in iniquando male more veritatis sunt. BALD. malo more veritatis inquisitor, qui alii innocent, innoxii & immixto pecuniam extorquet.

⁶ Nominans aliquem ad munera in fine, ut a nominatione redimat, criminaliter tenetur. l. 3. 1. 4. ff. l. 41. fin. ff. eod. ⁷ Nominans aliquem ad tutelam, ut lige fatigetur, ei ad expensas tenetur. ⁸ Appellari potest, si iudex non admittit admittenda. BALD. ⁹ Accessoria litis incepit terminanda sunt, etiam si his principaliis intercat.

¹⁰ Vid. l. 10. ff. de admin. & peric. int. ¹¹ l. 1. 24. ff. de admin. & 4. Inf. ed. l. 7. Supr. eod. ¹² l. 6. §. eod. ¹³ Curator natus debet se excusare. l. 3. Supr. ff. de interdicto alias in infamiam incidit. ¹⁴ Eadem ubi equitas est, ibi ius idem est debet.

¹⁵ Lucillo, Caffidens & omnes fastigium antores. ¹⁶ A creatione tutoris non appellatur, sed excusatio proponitur. l. 1. 2. ff. eod. ¹⁷ Inf. ed. l. 1. §. 1. ff. quando appellandum, sed tamen Cuiacius ad l. 4. ff. eod. a dictione tutela appellari posse putat. Nominato excusatio permittebat, excusatione non recepta. d. 6. 1. l. 10. Inf. ed. appellatur iudee antiquo, hodie excusatio nuda sufficit fine appellatione, aut potius appellationis genere excusat, proponitur. dixi ad l. 4. ff. eod. ¹⁸ In iudice pupilli non excusat a tutela. SALIC.

¹⁹ Ut hoc pacto filius inops censatur. Hodie filii legitimam usum fructus etiam onere gravari non potest. Nov. 18. c. 3. ²⁰ Mater a tutela filii non excusat, licet filio debeat.

²¹ Nemus ideo excusat a tutela, quod matri futuri pupilli pecuniam credidit. ²² Filius hoc in liberto. l. 5. Supr. eod. ²³ l. 5. Supr. eod. ²⁴ Communio non excusat a tutela, facit. l. 7. 5. eod. l. 2. §. ²⁵ Periculum tutela non spectat ad eum,

²⁶ Tute la excusat, qui Reipubl. causa abicit.

²⁷ Tute la excusat, qui Reipubl. causa peritio medu temporis non obstringitur, si fe

2. *Idem A. Reginio.*

Quod res cum uterinis fratibus tibi communes ²⁸ esse profitearis, ad excusationem tutela non est idoneum: cum harum divitio curatore dato fieri possit. S. 18. Kal. Januar. NICOMEDIA, CC. CONSS.

De excusatione approbata.

22. *Idem AA. & CC. Hermodoro.*

Si tutor nominatus decreto Præsidis, habens excusationem absolutus ²⁹ es, ad non pertinere periculum administrationis, manifestum est. Dat. 13. Kal. Januar. NICOMEDIA, CC. CONSS.

De lite quam soror vel filii sororis tutoris habent cum pupillo.

23. *Idem AA. & CC. Neophyto.*

Humanitas ac religionis ratio non permettit, ut aduersus ³⁰ sororem, vel filios sororis actionum necessitates ³¹ tutela occasione sufficiant: cum & ipsi etiam pupilli cui tutor datus es, aliud videatur exigere utilitas: scilicet ut eum tutorem potius habeat, qui ad defensionem ejus non inhibeat affectu. ³² Juxta formam iugur quam consuli dedimus, prætor adiutor oportet: ut & iuglo tuo desiderio, & pupilli ipsius commodo consulatus. S. 6. Kal. Februar. SIRMII, TUSCO & ANULINO CONSS. 295.

Naviculari excusat.

24. *Imp. ARCAD. & HONOR. AA. Flaviano PP.*

Excusationem naviculari ³³ tutela sive cura haec tenus ipsi tribuum, ut in hujusmodi officiis minoribus suis tantum corporis obligentur. Datum 3. Non. Mart. MEDOLANI, AA. CONSS.

Silentiaris excusat.

25. *Imp. ANASTAS. A. Antiochus præposito facili cubiculi.*

Viri clarissimos sacri nostri palatii Silentarios ³⁴ circa larus nostrum militantes, de tutelis & curationibus excusari facimus. Dat. Kal. Januar. JOANNE & ASCLEPIONE CONSS. 300.

TIT. LXIII.

SI TUTOR VEL CURATOR FALSIS ³⁵ ALLEGATIONIBUS EXCUSATUS SIT.

1. *Imp. ALEXAND. A. Symmacho & Diotimo.*

Si absentes ³⁶ necessarii personis, vel his, qui sua sponte vos defendere solebant; non ³⁷ competentibus allegationibus, qui vobis tutores aut creatores dati erant, liberati esse a munere iussi sunt, ne eis circumvenies judicis religionem proficit, prætes provincie audieris vos: & si injustum ³⁸ decreatum extorsio esse apparuerit, exinde ad eos periculum administrationis pertinere pronunciabit, ex quo dati sunt. PP. 12. Kal. Maji, MAXIMO 2. & AELIANO CONSS. 224.

Post sumptum administrationem frustra se quis excusat. Salic.

2. *Imp. PHILIPPUS A. & PHILIPPUS C. Auliziano.*

Tutores ³⁹ quos poseta ⁴⁰ quam bona pupillorum administraverunt, a præside provincie, quasi re integra excusari se imperialis ⁴¹ adseveras, periculum administrationis evitare minime posse manifestum est. PP. 14. Kal. Jun. PHILIPPO A. & TITIANO CONSS. 246.

3. *Idem A. & C. Octavio.*

Si ut proponis, pars diversa ab administratione tutela seu cura tuta, item que fratri tui ambitione ⁴² potius quam juris ratione se excusat: periculo injuncti munieris minime liberata est. Sine die & Consule.

TIT. LXIV.

SI TUTOR VEL CURATOR REIPUBLICÆ ⁴³ CAUSA ABERIT.

1. *Imp. GORDIANUS A. Guttio.*

Qui tutores vel curatores dati Reipubl. ⁴⁴ causa absunt, ad tempus se excusare debent a tutela, non etiam medi tempore periculo obstringantur. Quod quidem si fecisti, ejus intervallu quo absuisti, periculum non debes pertimescere. Quod si id pretermisisti, ut priori loco is convenienter, qui administravit [de] iure postulabis. PP. Id. Mart. GORDIANO A. & AVIOLA CONSS. 240.

Qui tutela excusat.

Tutoris excusatio, pars diversa ab administratione tutela seu cura tuta, item que fratri tui ambitione ⁴⁵ potius quam juris ratione se excusat: periculo injuncti munieris minime liberata est. Sine die & Consule.

TIT. LXV.

QUI NUMERO ⁴⁶ LIBERORUM SE EXCUSANT.

1. *Imp. SEVERUS & ANTONINUS AA. Herodianus.*

Ubi ad tutelam vel curam vocantur, Roma quidem trium ⁴⁷ liberorum incolumentum numero, de quorum etiam statu non ambigitur: in Italia vero quatuor, in provinciis autem, quinque, habent excusationem. PP. Non. April. GETA & PLAUTIANO CONSS. 204.

2. Imp. ANTONINUS. 2. A. Marcello.

Neque filia amita ⁴⁸ numero prodest ad declinanda municipalia munera, neque nepotes numerantur, quorum pater superest: cum suo nomine patris prolinet. Dat. Id. Jun. ANTONINO A. 4. & BALBINO CONSS. 214.

TIT. LXVI.

QUI MORBO ⁴⁹ SE EXCUSANT.

1. *Imp. PHILIPPUS A. & PHILIPPUS C. Sabino.*

Luminius captus ⁵⁰, aut surdus ⁵¹, aut mutus, aut furiosus ⁵², aut perpetua ⁵³ valetudine tentus, tutela seu cura excusationem habet. PP. 13. Kal. April. PRÆSENTE & ALBINO CONSS. 247.

TIT. LXVII.

QUI ETATE ⁵⁴ SE EXCUSANT.

1. *Imp. SEVERUS & ANTONINUS AA. Severo.*

Pater tuus si major est annis septuaginta ⁵⁵, ad tutelam seu curam evocatus: excusare se sollemniter potest. PP. 5. Id. Septemb. CHILONE & LIBONE CONSS. 205.

TIT. LXVIII.

QUI ETATE ⁵⁶ SE EXCUSANT.

1. *Imp. SEVERUS & ANTONINUS AA. Severo.*

Pater tuus si maior est annis septuaginta ⁵⁷, ad tutelam seu curam evocatus: excusare se sollemniter potest. PP. 5. Id. Septemb. CHILONE & LIBONE CONSS. 205.

TIT. LXIX.

QUI NUMERO ⁵⁸ TUTELARUM.

1. *Imp. SEVER. & ANTON. AA. Pompejanus.*

Si tres ⁵⁹ tutelas vel curas eadem tempore non defunctione ⁶⁰ suscepimus ⁶¹ tutelarum: oneri ⁶² quartæ tutelæ, seu curationis pupillorum, seu adolescentium non gravaberis. ⁶³ In fin. 24 autem officio pubertatis pupillorum, vel etate adolescentium, aliae substituti possunt: licet nondum ratio tutelæ seu curæ administratæ redditæ sit. Sed imperfætæ ⁶⁴ diverse species vocations, licet permixta ad excusationem non proficiunt. ⁶⁵ Scire ita que sunt hominibus competentia: curatores, tutelarum: ⁶⁶ curia, ⁶⁷ curia, <sup

